

Oponentský posudek bakalářské práce Lucie Bartoškové

Ediční zásahy do vybraných pohádek Elišky Krásnohorské

Toto je posudek třetí verze příslušné bakalářské práce, první dva posudky byly nedoporučující, obhajoba se zatím nekonala.

Krátká teoretická část práce obsahuje nečíslovanou jedenapůlstránkovou kapitolu o životě a díle E. Krásnohorské a pojednání o zásadách vydávání novočeských literárních textů, zvláště pak pohádek, a o specifikách edic určených dětem (autorka ale píše o „textech pro děti“). Část kapitoly 1.3.2 uvádí parafráze tvrzení odborné literatury týkajícího se edičních poznámek, autorka práce však píše o „vysvětlivkách“. V první verzi práce byla podle autorky každá ediční úprava usnadňující rozumění textu dětským čtenářem pozitivní, v současné verzi se zdá, že autorka názor nemá. Některé myšlenky autorka necituje/neparafrázuje z původního zdroje, ač jej užívá, nýbrž z přehledového textu.

Předmětem analýzy byly textové změny, ke kterým docházelo mezi jednotlivými vydáními tří různých pohádek. V analýze textových změn každé jednotlivé pohádky postupuje Lucie Bartošková podle jazykových rovin: změny dělí na pravopisné, hláskoslovné, morfologické, lexikální a slovosledné. I v této verzi práce přetrvávají chyby v zařazování jevů do rovin: v pravopisných oddílech se píše např. o zájmených tvarech *ji* vs. *jí* (s. 29 a 79), o vokalizaci předložek (s. 47) a o záměně předložky za jinou (s. 46), v hláskoslovných oddílech se píše o slovesných tvarech s různými kmenotvornými příponami (s. 50 a 80), avšak hláskový rozdíl *kožešina* vs. *kožišina* je probírán v rámci úprav lexikálních (s. 57). I v teoretické části se v oddíle o hláskosloví píše o „tvarech“ a o „knižních výrazech“ (s. 18). Trvá autorčino ignorování slovo tvorby a řazení záměn slovesných prefixů tu do lexika, tu do morfologie (s. 103 vs. 105). Řadu jevů autorka stále určuje chybně: *vděčen* není trpné přičestí, jak se píše na s. 55; zájmené tvary (*na*) *něj* a (*na*) *něho* se neliší přízvucností, jak se píše na s. 57; zájmeno *jeho* ve spojení *jeho přáním* není „on v genitivu“ (s. 69); ve větě *Ale nebyli tak šťastni jako včera* není „podmět obecný“ (s. 78); *trousil* není imperfektum (s. 82); *abych poznala* není podmínka (s. 81); aj.

Uvnitř analýz jednotlivých jazykových rovin autorka správně opustila chronologické řazení jevů ve prospěch typologického, ale učinila tak značně nedůsledně: vyskytnou-li se v jednom větném celku dva různé jevy spadající do téže roviny, autorka je komentuje najednou, čímž se často stane, že změna určitého typu je probírána v podkapitole věnované jinému typu (např. s. 36, 66, 67, 84). Řazení slovosledných úprav je dáno nevhodným principem: namísto současného dělení (1) příklonka *se/si*, 2) substantiva, adjektiva a pronomina, 3) slovesa a ostatní slovní druhy), které nutně vede k tomu, že jevy stejného typu jsou probírány odděleně a jevy téhož typu pohromadě, by bylo vhodné řazení podle slovosledných principů. Autorka jednotlivé ediční úpravy uvádí v přehledných tabulkách, ale mimoto má potřebu každou jednotlivou úpravu komentovat, což je nejen zbytečné (stačilo by komentovat celý typ), ale přináší to s sebou i zbytečné chyby.

Některé úpravy, na něž čtenář práce narazí v ukázkách, zůstávají neprobírány (např. *oblásků* > *oblázků*). Užitečným nápadem je zařadit do analýzy též oddíly nazvané *Neproběhnutší změny*. Jenže místo toho, aby ukazovaly nesystematičnost edičních úprav (tzn. co změněno nebylo, ač je to typově identické se změnami provedenými), aby upozorňovaly na pravopisné chyby (tzn. na to, co změněno nebylo, ač to odporuje pravopisné kodifikaci) a odhalovaly dnes nezvyklé prostředky, které do textu pronikly buď strukturální nápodobou němčiny, nebo naopak pod vlivem purismu, obsahují vždy jen několik slov, která by podle autorčina přesvědčení mohla být pro dnešní děti nesrozumitelná. Opakovaně musím poukázat i na skutečnost, že si autorka práce nevšímá toho, že některé slovosledné úpravy (např. ty probírané na s. 71, 72, 85) mění, resp. zatemňují aktuální členění výpovědi a tím komplikují porozumění. Zdá se, že se

autorce nedaří najít klíč k systematickému, koherentnímu hodnocení jednotlivých úprav: srovnatelné změny jsou hodnoceny jednou kladně, podruhé záporně, někdy nejednoznačně, jindy vůbec.

Oproti předchozím verzím práce nyní obsahuje kapitolu popisující postup adaptátorů – tu lze pokládat za zdařilou. Zpřesnil se též popis vztahů mezi jednotlivými edicemi.

Formální stránka práce není její stránkou nejslabší, ale není ani plně uspokojivá. Masívní je nepatřičné psaní malého počátečního písmena na začátcích vět a vlastních jmen, práce obsahuje četné chyby vzniklé při reformulaci a formátování. Některé formulace vzbuzují podiv: např. „u knihy Zlatá kniha pohádek“ m. „ve Zlaté knize pohádek“ (s. 105), „Druhou část práce tvoří praktická.“ (s. 8), „záměr o silnější důraz“ (s. 26), „proběhnuté změny“ (s. 86).

Navzdory dílčímu zkvalitnění se stále nedomnívám, že bakalářská práce Lucie Bartoškové naplňuje požadované standardy, a k obhajobě ji nedoporučuji.

V Praze 21. května 2015

doc. Mgr. Robert Adam, Ph.D.